N°. 141. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk NIEUWS-BLAD,

Vrijdag 15 Junij.



SCHUTTERIJ.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad BREDA, maken bij deze aan de belanghebbenden bekend, dat de Alphabetische Naamlijst der Ingeschrevenen voor de Schutterij van de ligting van 1838, ter inzage van een iegelijk zal liggen op het Stadhuis alhier, van den 11. tot den 25. Junij, telkens (uitgenomen des Zondags) des voormiddags van 9 tot 12 ure, ten einde een ieder in staat zoude zijn, om, ingeval hem eenige redenen of omstandigheden mogten bekend zijn, die op dezelve nog anders behooren te worden aangeteekend of daarvan moeten worden weggelaten, zulks aan het Plaatselijk Bestuur kennelijk te maken.

Dat de LOTING voor de Schutterij, tusschen de Ingeschrevenen van dezen jare, zal plaats hebben, onder toezigt eener Commissie uit het Bestuur, ten Stadhuize alhier, op Dingsdag den 26. Junij, des voormiddags ten 9 ure precies; wordende de belanghebbenden bij deze gelast, zich ter plaatse en op dato voormeld te laten vinden, ten einde aldaar, voor de dienst der Schutterij te LOTEN, of zulks door behoorlijke, bij de gedachte Commissie bekende gemagtigden te laten doen; zullende voor hen die persoonlijk afwezend mogten blijven, en zich niet op vorenstaande wijze hebben doen vertegenwoordigen, door een der leden van de Commissie worden getrokken.

En dat eindelijk aan de belanghebbende personen bij de LOTING, de gelegenheid zal worden opengesteld, om de redenen van vrijstelling, waarop sommigen aanspraak zouden mogen maken, ter kennisse van de genoemde Commissie te brengen, met aanduiding van het artikel der wet en het onderdeel van dien, waarop zij hunne reclame hebben gegrond.

En opdat niemand hiervan onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt waar zulks te doen binnen deze Stad gebruikelijk is.

Breda, den 7den Junij 1838.

DE ROY, vt.

Ter ordonnantie van dezelven,

De Secretaris der Stad,

H. W. SCHRUIKERS.

Frankrijk.

PARIJS, den 12den Junij.

De afgevaardigden zijn heden met de behandeling der artikelen van het oorlogsbudget voortgegaan. Bij de algemeene discussie in de zitting van gisteren werd het bestuur van den oorlogsminister in het bijzonder door den heer *Mauguin* aangevallen, die denzelven niet slechts van een slecht beheer, maar ook van willekeur beschuldigde, vooral ten aanzien der bevorderingen, waaromtrent de minister, naar hij zeide, de bestaande bepalingen was te buiten gegaan. Hij werd in zijne aanvallen ten deze door den generaal *Dumarçay* ondersteund, die, gedrongen om zijne gezegden door daadzaken te bewijzen, als eene grief de buitengewone bevorderingen der prinsen en het overgroot getal hunner ordonnans-officieren wilde doen gelden. Bij deze gezegden raakte echter de kamer in beweging en werd den spreker door de teekenen van de ontevredenheid der leden, het zwijgen opgelegd. In den loop der verdere discussie werd door den heer *Mauguin* aan den minister de reden gevraagd, waarom deze, bij het onderzoek van het budget door de commissie, niet had willen bewilligen in eene reductie van slechts 3500 man, op het binnenlandsch effectief, op grond van buitengewone omstandigheden. Het antwoord van den heer *Molé* was als volgt:

» Die omstandigheden, mijne heeren, zijn algemeen bekend, en ik vooronderstel, dat de kamer zich wel zal willen tevreden houden met de woorden die ik aan de commissie gezegd heb. De buitenlandsche gesteldheid, en in het bijzonder hetgeen in Belgie voorvalt, waren van een aard dat zij aan de ministers de verpligting oplagen om te verlangen, dat het effectief van het binnenlandsch leger op het cijfer bij het budget bepaald, vastgesteld bleef. Ik herhaal het, de kamer zal het voorbehoud, dat wij ons moeten opleggen, inzien. Zij weet dat het belgisch vraagstuk zich op nieuw op den weg der onderhandelingen bevindt; wij hopen voorzeker dat het op eene geheel vredelievende wijs zal ten einde gebragt worden; maar geen minister zou, in deze plaats, het niet van zijn pligt achten, om zich regtstreeks tegen eenige reductie van het effectief te verzetten."

De kamer der pairs heeft heden bij definitieve stemming, het ontwerp betrekkelijk de verbetering van sommige havens aangenomen. Dezelve is daarna overgegaan tot de discussie van het ontwerp over de organisatie van den algemeenen staf des legers, ofschoon de minister van oorlog alsnog niet bij de discussie tegenwoordig was, zijnde hij in de kamer van gedeputeerden voor de verdediging van zijn budget. Van de drie redenaars, die heden, vóór het vertrek van den post, het woord voerden, verklaarden er zich twee, de baron *Moragues* en de generaal *Colbert*, tegen de amendementen door de kamer van gedeputeerden in het ontwerp gebragt, als houdende eene aanmatiging van het koninklijk prerogatief, als nadeelig voor den geest van het leger, aan hetwelk men door de bepalingen van het ontwerp zijne ervarenste officieren zou ontnemen. De graaf *Dejean* daarentegen beschouwde als inconstitutioneel de wijze waarop het ontwerp van gouvernementswege was aangeboden, terwijl hij zich met de amendementen der kamer van afgevaardigden vereenigen kon.

— Het ministerieel blad *la Charte* heeft gemeend te moeten antwoorden op de aanmerkingen van sommige bladen over de late aanduiding van de plaats waar de wapenschouwing der nationale garde zou gehouden worden; het ministerieel blad betoogt dat dit sedert de Julij-revolutie zoodanig bestendig het gebruik is geweest.

— Een nieuw legitimistisch blad zal dezer dagen in het licht verschijnen, onder den titel van *la Gazette Universelle*.

— Sedert eenige dagen ziet men de rijke engelsche familien, die zich alhier ophielden, alle naar Londen, ter bijwoning der kroonings-plegtigheid, vertrekken.

— De Prins *van Joinville* wordt thans met eiken dag van zijn togt naar de Afrikaansche en Amerikaansche kusten te Cherburg terugverwacht.

— Uit Toulon schrijft men dat de brik *Dupetit-Thouars* den 6den zich op de reede zeilree gemaakt heeft, om depeches naar den kommandant van het fransch eskader op de kust van Mexico over te brengen.

— Heden heeft men geen nadere tijdingen uit de Spaansche hoofdstad of van de Spaansche grenzen ontvangen.

— Ter beurze was heden de 5 pCt. binnenlandsche rente weder rijzende, en gold 110,10 à 110,20; de 3 pCt., waarin in den laatsten tijd minder omging, deed 80 à 80,05. De Napelsche renten waren heden ongelijke gezocht tegen 98,80; de actien in de bank deden 2790; de overige fondsen waren zeer weinig gezocht. De notering was heden (12 *Junij*): 5 pCt. 110,15; 3 pCt. 80; Nap. renten 98,80; Sp. Ardoin 22; Portugal 23⅜; Belg. L. 101⅝.

Nederlanden.

BREDA, den 14den Junij.

HH. KK. HH. de Prins en de Erfprins *van Oranje* zijn den 8sten dezer uit Berlijn vertrokken, zich naar Silezie begevende.

— Men schrijft uit 's Gravenhage van gisteren:

» In deze residentie is aangekomen de generaal *Cass*, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister der Vereenigde Staten van Noord-Amerika te Parijs, met deszelfs gevolg. Hij is aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt.

— » Bij arrest van het hof van assises der provincie Holland, Zuider-kwartier, van heden, zijn de personen van *P. L. de Muit*, oud 22 jaren, en *P. J. de Roo*, mede oud 22 jaren, schuldig verklaard aan poging tot moedwilligen doodslag (*meurtre*), welke poging door uiterlijke bedrijven gebleken en tot een begin van uitvoering overgeslagen, slechts door eene toevallige en van den wil der daders onafhankelijke omstandigheid, is verhinderd geworden en hare uitwerking gemist heeft; zij zijn te dier zake veroordeeld tot de straf van het zwaaijen van het zwaard over het hoofd, met vervulling van alle de formaliteiten, welke bij onthoofding worden in acht genomen, en tot een confinement in een rasp- of tuchthuis voor den tijd van zes achtereenvolgende jaren."

— Door Z. M. is benoemd tot burgemeester der gemeente Gassel, in deze provincie, Mr. *W. A. H. Tuerenhout*.

— Ten vijf ure gisteren morgen, is Z. Exc. de baron *van der Capellen*, vergezeld van mevrouw zijne gemalin, de edellieden tot zijne ambassade behoorende, en verder gevolg, aan boord van Zr. Ms. oorlogsstoomboot *Phoenix*, kapitein-luitenant ter zee *de Jeune*, van Rotterdam naar Londen vertrokken.

Nog is gisteren morgen van Rotterdam derwaarts overgestoken aan boord der stoomboot *Giraffe*, de oostenrijksche buitengewone gezant te Londen, prins *Johan Adolph von Schwarzenberg*, die gedurende de drie laatste dagen een uitstapje naar 's Gravenhage en Amsterdam gedaan had. Terwijl den vorigen dag, aan boord der Nederlandsche stoomboot *Batavier*, van Rotterdam vertrokken is Z. Exc. de graaf *Stroganoff*, buitengewoon gezant van Z. M. den keizer van Rusland.

— Gisteren morgen is Z. Exc. de baron *de Selby*, deensch gezant bij ons hof, uit 's Gravenhage vertrokken, zich voor een geruimen tijd naar Denemarken begevende. In zijne afwezigheid

zullen, gelijk vroeger; de zaken van het gezantschap worden waargenomen door den legatieraad ridder *de Morgenstjerne*.

— Te Amsterdam is eergisteren aangekomen de graaf *Nikolaas Esterhazy*, kamerheer van Z. K. K. A. Majesteit, als koerier van Londen voor het Oostenrijksch gezantschap te 's Hage.

— Naar men verneemt, zullen de dienstdoende loodsen, bakenmeesters en derzelver adsistenten op de rivieren de Lek en de Waal, van Lobith tot aan Krimpen en Gorcum, en die belast met de dienst tusschen Gorcum, Dordrecht en Rotterdam, mitsgaders Krimpen en Rotterdam, bij deze hunne betrekkingen ook de hoedanigheid voegen van buitengewone kommiezen der in- en uitgaande regten en accijnsen.

— De regtbank van correctionele policie te Amsterdam, heeft eergisteren den persoon van *Lambert Kramer* tot eene correctionele gevangenis voor den tijd van drie maanden en eene geldboete van *f* 25, benevens in de onkosten van het proces, veroordeeld, als schuldig verklaard aan doodslag door onvoorzigtigheid. De genoemde *Lambertus Kramer* had namelijk op Hemelvaartsdag jl., in de tapperij van *Gijsbert de Haus*, *het Koetje* genaamd, nabij *het Kalfje*, door de onvoorzigtige behandeling van een jagtgeweer met dubbelen loop, *à percussion*, hetwelk hij niet wist dat geladen was, zekeren *Willem van den Bos*, boerenknecht, oud 31 jaren, doodelijk in de borst getroffen.

— Eergisteren is te Scheveningen het badsaizoen geopend. Het getal badbezoekers, hetwelk aan de bad-inrigting zelve, in het dorp, en in de stad zich ophoudt, meende men dat zou toenemen, naar mate het weder schooner wierd.

— In den nacht van den 1sten op den 2den Junij 1838 zijn te Hoogeveen, aan de streek Noord (provincie Drenthe), door eene onbekende oorzaak, afgebrand de behuizing en schuur, in eigendom bezeten en bewoond door den arbeider *Evert Bokking*. Daar de gebouwen met riet waren bedekt, en er een vrij hevige wind woei, zijn dezelve met alle werkgereedschappen, eenige meubelen en twee jonge varkens, binnen weinige oogenblikken eene prooi der vlammen geworden. Dit en de verre afstand beletteden gebruik te maken van de brandspuiten, die allen op weg waren. De bewoners zijn nog tijdig gewekt, om hun leven en eenig huisraad te kunnen redden. Het verlorene was voor brandschade gewaarborgd en werd gewaardeerd op eene som van meer of min *f* 875.

— Uit Warffum meldt men van den 11den, dat een paar dagen geleden op het naburige eiland Rottum aangespoeld was het lijk van een matroos, naar gissing omstreeks van een dertigjarigen ouderdom. Men heeft bij het lijk gevonden eene brieventasch, bevattende niets anders, dan een stukje kalfs- of schapenleder, waarop met inkt geschreven stond *Laurence Huson*. Men vermoedde dat deze schipbreukeling afkomstig was van het Engelsche met steenkolen geladen briksschip, 't welk in het midden van April ll. in de nabijheid van Schiermonnikoog met man en muis vergaan is.

— Bij een besluit van Z. Exc. den gouverneur-generaal van Neêrlands Indie, is goedgevonden en verstaan, het bepaalde bij resolutie van 29 Januarij 1831, n°. 10 (Staatsblad n°. 7), betrekkelijk de behandeling *pro Deo* door de weeskamer van nalatenschappen van overleden militairen der land- en zeemagt, welke niet meer dan *f* 50 bedragen, zoo mede het bepaalde bij besluit van den 22sten Junij 1837, n°. 17 (Staatsblad n°. 29), met opzigt tot het doen van aangifte van dusdanige boedels aan den ontvanger van het regt van successie en overgang, op ongezegeld papier, van toepassing te verklaren op alle boedels, zonder onderscheid, niet meer dan *f* 50 bedragende.

Volgens de heden ontvangen duitsche berigten, zijn de russische grootvorsten *Nicolaas* en *Michiel* den 7den des avonds te Stettin aangekomen, en hebben dezelven dadelijk eene militaire muzijk bijgewoond, die ter hunne eer gegeven werd. Den volgenden morgen begaven zij zich aan boord eener russische stoomboot, om er hunnen doorluchtigen broeder, den grootvorst-troonsopvolger, af te wachten, en met hem de reis naar Swinemunde voort te zetten. De brug, langs welke zij zich in de boot begeven moesten, was op de smaakvolste wijze versierd, en door eene eerewacht bezet. Terwijl een groot aantal inwoners hier de aankomst van den troonsopvolger verbeidde, werd men aangenaam verrast door de komst van den Keizer zelven, die, met zijnen oudsten zoon aan de hand, uit zijn rijtuig stapte en zich met hem in de stoomboot begaf, welke kort daarop, onder het gejuich der menigte en het gebulder van het geschut der forten en omliggende schepen, de reis aanvaardde. Naar men zegt, wordt de Keizer eerlang te Warschau verwacht, waar een gedeelte der poolsche armee door hem in oogenschouw zou genomen worden. Van daar zou de Monarch over Modlin naar St. Petersburg reizen, en na een zeer kort verblijf aldaar, in gezelschap der grootvorstinnen *Maria* en *Olga*, naar Duitschland wederkeeren. — H. M. de Koningin van Hanover is den 8sten, des namiddags, uit Berlijn in hare residentie teruggekomen. — Uit Konstantinopel meldt men van den 23sten dat de turksche vloot toen nog zeilvaardig in het kanaal lag, en in weêrwil van de vertoogen van lord *Ponsonby* en den admiraal *Roussin*, weldra in zee zou loopen. De invoering der quarantaine-maatregelen zou veel tegenstand van de zijde der bevolking te lijden hebben er er te dezer zake reeds hier en daar oproerige tonneelen zijn voorgevallen; zonder geweld, dacht men niet dat de Porte haar besluit ten deze zoude kunnen ten uitvoer leggen; ook werd er beweerd dat de staatsraad beraadslaagd had, of het niet beter zoude zijn, ten deze aan de volksmeening genoe-

[illegible]

gen te geven. — Te Weenen waren den 6den dezer genoteerd: 5 pCt. Met. 107⅛; 4 pCt. 101; 3 pCt. 82⅜; Bank-actien 1453⅞.

Het hof van assises der provincie Holland, Zuider-kwartier, heeft, in deszelfs zittingen van den 8. en 9. dezer, de zaak behandeld van *Hendrika Derksen*, weduwe van *Johannes Weltzenbach*, beschuldigd van moedwilligen doodslag met voorbedachten rade gepleegd (moord). Zij is schuldig verklaard aan moedwilligen doodslag, doch dat zij die misdaad met voorbedachten rade zou hebben begaan, is den hove niet gebleken. Zij is te dier zake veroordeeld tot de straffe van het zwaaijen van het zwaard over het hoofd, met vervulling van alle de formaliteiten, welke bij onthoofding worden in acht genomen, voorts tot een confinement in een rasp- of tuchthuis voor den tijd van twintig achtereenvolgende jaren. Toen dit arrest was voorgelezen, zeide de president van het hof aan den veroordeelde, dat zij het leven zou behouden, maar dat daar zij reeds 56 jaren oud en tot 20 jaren confinement veroordeeld is, zij wel levenslang in hechtenis zou blijven en in den kerker waarschijnlijk den dood zou vinden. Uit hoofde van de belangrijkheid van dit regtsgeding, zullen wij onze lezers de volgende bijzonderheden doen kennen, welke uit de instructie der zaak zijn gebleken:

Antje van Thiel, werkster te Rotterdam, bewoonde te zamen met de beschuldigde en derzelver kinderen, eene kamer van een huis, toebehoorende aan *J. J. Kalvelage*, broodbakker te Rotterdam, en waarvan de andere vertrekken onder anderen bewoond werden door *M. van Oosten*, huisvrouw van *G. A. Firtelhausen*, *J. M. Bering*, weduwe van *J. Hermans*, *D. Poolmeijer*, zeeman, en *E. Brinkhoff*, zijne huisvrouw. In den avond van den 17 december 1837, des avonds tegen zes ure, is *A. van Thiel* uitgegaan, en liet de beschuldigde destijds aldaar achter met haren zoon *Jacobus Weltzenbach*, oud dertien jaren. Tegen negen ure des avonds is *A. van Thiel* aldaar teruggekomen, heeft zij de deur der kamer gesloten gevonden, en meer dan een kwartieruurs op dezelve geklopt, zonder dat er werd opengedaan. De deur eindelijk door de beschuldigde geopend zijnde, trof zij deze alleen op de kamer aan, zijnde het licht nog niet aangestoken. Gedurende een half uur heeft zij in den donker met haar zitten praten, in den loop van welk gesprek de besch. aan *A. van Thiel* onder anderen zeide, zonder dat laatstgemelde daartoe aanleiding gaf: *dat* Jacobus *op den grond lag te slapen*. Nadat het gesprek eenigen tijd geduurd had, heeft de beschuldigde aan *A. van Thiel* verzocht het licht aan te steken, waarom deze, daaraan zullende voldoen, de kamer heeft verlaten, en zich begeven naar *M. van Oosten*, huisvrouw van *G. A. Firtelhausen*, wier kamer op hetzelfde portaal uitkomt. *A. van Thiel* met licht terug gekomen zijnde, heeft de beschuldigde haar naar bed willen helpen, aan welk verzoek *A. van Thiel* willende voldoen, de gordijnen der bedstede, in de kamer aanwezig, heeft opengeschoven, en alstoen tot haren grooten schrik heeft ontdekt dat *Jacobus Weltzenbach*, zoon der besch., die zij ten zes ure gezond en wel met zijne moeder op de kamer had gelaten, met het hoofd schuins voorover in de bedstede ophing aan een gebloemden doek, door den overledene tot halsdoek gebruikt wordende, en waarin een lis gemaakt was, die tot strop diende, en aan een klamp van de bedstede-plank was vastgemaakt. Daarop is de beschuldigde in de bedstede gestapt en heeft haren daar hangende zoon met geweld afgerukt, zoodat hij door de leggers heen onder in de bedstede is gevallen. *A. Thiel* heeft na deze bevinding zeer verschrikt de kamer verlaten, en is naar het vertrek van vrouw *Firtelhausen* gegaan, heeft aan deze het voorgevallene verhaald, en zich daarop naar de jongste dochter der beschuldigde begeven. — Middelerwijl zijn verscheiden personen op de kamer der beschuldigde gekomen en onder deze ook *J. J. Kalvelage*, *M. van Oosten*, huisvrouw van *G. A. Firtelhausen*, *D. Poolmeyer* en zijne huisvrouw, welke alle gehoord hebben dat de beschuldigde haren zoon levenloos op den grond ziende liggen tot den bakker *Kalvelage*, die haar derzelver ontaard gedrag voorhield, uitriep: *daar ligt hij nu, dat zwijn*. *J. J. Kalvelage* heeft daarop van het voorgevallene aan de policie kennis gegeven, waarop de commissaris der stille wachts *G. D. A. Oskamp*, zich naar de kamer der beschuldigde heeft begeven, welke aldaar heeft doen roepen den Heel- en vroedmeester *M. Polano*, welke, gekomen zijnde, den jongeling overleden heeft gevonden, doch niettemin nog twee aderlatingen, de eene op den regter arm, de andere op de linker zijde van den hals, heeft aangewend, en andere genees- en heelkundige hulp heeft toegebragt, zonder evenwel het gewenscht gevolg daarvan te ondervinden.

Het lijk van den overledene *Jacobus Weltzenbach* is in dien nacht naar het theatrum anatomicum overgebragt, en aldaar geregtelijk geschouwd door de daartoe benoemde deskundigen, die vervolgens deswege bepaaldelijk ondervraagd zijnde, hebben verklaard dat de bij den jongeling gevonden verschijnselen, [illegible] behooren, welke den dood door [illegible] vergezellen, terwijl ook de [illegible] der halsaderen doodelijk was. Mitsdien moesten zij het er voor houden, dat *J. Weltzenbach* door verworging is overleden, hetgeen zij nog bovendien afleidden uit het lang warm blijven van het lijk.

(*Het vervolg in ons volgend nommer.*)

Te BREDA, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers